

Versenyjogi Kutatóközpont / Competition Law Research Centre
Versenyjogi Műhelytanulmányok / Competition Law Working Papers

<http://www.versenyjog.com>

Teljeskörű fúziós eljárások a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában 2013-ból

dr. Nagy Aranka

CLWP 2014/1

Teljeskörű fúziós eljárások a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában 2013-ból

dr. Nagy Aranka¹

1. Bevezetés

A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) a 2013-as évben négy teljeskörű fúziós eljárást folytatott le², a Vj/9/2013, Vj/31/2013, Vj/52/2013 és Vj/62/2013. sz.³ versenyfelügyeleti eljárásokat.

Jelen ügyismertetés a fenti teljeskörű eljárásokban hozott nyilvános határozatok tartalmát ismerteti⁴ a határozatok lényegi megállapításaira koncentrálna, majd összegzésként kiemel pár az összes határozatból levonható következtetést, illetve rámutat a jövőbeli joggyakorlat szempontjából megfontolandó elvi jelentőségű kijelentésekre a határozatokból.

A határozatok indokolásával összefüggésben kiemelésre érdemes, hogy lévén, hogy teljeskörű eljárásokról van szó, így a Versenytanács egyik ügyben sem alkalmazta a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (4) bekezdés a) pontja szerinti egyszerűsített döntést (ld. a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Versenytanács elnökének 2/2013. számú közleménye 12. a) pontját).

2. Ügyismertetések

2.1. A Vj/9/2013. sz. ügy (Envien/Rossi) és a földrajzi piac meghatározásának a kérdései

A Vj/9/2013. sz. eljárásban egy kifejezetten a tranzakció céljára létrehozott, máltai bejegyzésű társaság, az Envien International Limited (a továbbiakban: Envien vagy Kérelmező) szerzett közvetlen irányítást hat (a továbbiakban: Céltársaságok), a bioüzemanyagok piacán aktív társaság felett.⁵ Az összefonódás révén a Céltársaságok – melyek tulajdonosai között az összefonódást megelőzően is voltak átfedések – egy vállalkozáscsoportba kerültek az Envien irányítása alatt, mely lépéstől a Kérelmező pozitív portfólió hatásokat fellépését várta. Lévén, hogy a Céltársaságok nem egy vállalkozáscsoport tagjai voltak korábban, így az összefonódás alapjául több szerződés szolgált, amelyeket a felek ugyanazon a napon írtak alá. A Versenytanács a tranzakciók egységességével összefüggésben rámutatott, hogy következetes gyakorlata szerint az

¹ A szerző PhD hallgató a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-és Államtudományi Doktori Iskolájában és a Gazdasági Versenyhivatal Fúziós Irodájának vizsgálója. Az ügyismertetésben megfogalmazott vélemények kizárólag a szerző álláspontját tükrözik és azok nem tekinthetők a Gazdasági Versenyhivatal álláspontjának.

² Jelen ügyismertetés nem érinti azokat a teljeskörű eljárásokat, amelyek még 2012-ben indultak meg, de 2013-ban kerültek lezárásra (ld. Vj/53/2012.) Ugyanakkor, mivel az esetismertetés lezárásakor (2014. január) még vannak folyamatban lévő eljárások 2013-ból, így nem zárható ki, hogy a 2013-as számra iktatott további ügyek között lesz olyan, amely teljeskörű eljárásban kerül majd lefolytatásra, és amelyet jelen ügyismertetés nem érint.

³ A döntések nyilvános változatai elérhetőek a GVH honlapján (www.gvh.hu).

⁴ A Versenytanács határozatai meghozatalának időrendi sorrendjében.

⁵ A társaságok, amelyek felett a Kérelmező közvetlen irányítást szerzett, a következők: Rossi Biofuel Zrt. (a továbbiakban: Rossi), Meroco a.s. (a továbbiakban: Meroco), Enagro a.s. (a továbbiakban: Enagro), Enviral a.s. (a továbbiakban: Enviral), Pol'noservis a.s. (a továbbiakban: Pol'noservis) és Envi Goriva d.d. (a továbbiakban: Envi Goriva).

irányításszerzések csak együttesen bírálhatók el, mert mindegyik irányításszerzés esetén a másik egyidejűleg irányítás alá kerülő vállalkozás az adott irányításszerzés szempontjából közvetett résztvevőnek minősülne (ld. Versenytanács Elvi állásfoglalások 2012., 23.34. pont).

A bioüzemanyagok piacán belül több átfedő piac is azonosítható volt, ugyanakkor a Versenytanács az összefonódás horizontális hatásai körében a felek egyéb piacokon elfoglalt helyzetére, piaci részesedéseire⁶ figyelemmel csak a biodízel-termelési és -értékesítési tevékenységet elemezte részletesen. Ez utóbbi piacon a Céltársaságok közül a Meroco, a Rossi és a Biodízel Vukovar (a továbbiakban: BDV)⁷ tevékenykedik. Az összefonódás horizontális hatásainak értékelése szempontjából kiemelt jelentőségű volt az érintett földrajzi piacok meghatározása, melynek megállapítása során a Versenytanács támaszkodott az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) és a GVH korábbi esetjogi gyakorlatára, valamint a piaci szereplők álláspontjára is. Legszűkebb piacként az egyes országok területe (ld.M 3876.), egy ennél tágabb, regionális piac⁸ (ld.Vj/94/2011.), illetve EGT-méretű piac (ld. felek érvelése, M.5388) meghatározása is szóba került. A piaci szereplők közül többen uniós szintű vagy globális biodízel piac mellett érveltek, de a Versenytanács hangsúlyozta, hogy a vizsgálat által beszerzett adatok alapján 1000-1500 km feletti szállítási távolságok nem voltak jellemzőek. Mindazonáltal, a Versenytanács alapvetően nyitva hagyta a földrajzi piac meghatározásának a kérdését, mivel egyik szóba jöhető földrajzi piacopció figyelembe vétele mellett sem azonosított káros horizontális versenyhatásokat, a következő érvekre tekintettel. A biodízel termelés és értékesítés legszűkebb (országos) földrajzi piacán a Rossi részesedése kapacitás-alapon [80-90]% körülire, míg értékesítési adatokon alapuló becslés alapján az érintett vállalkozáscsoportok piaci részesedése valószínűleg még ennél is nagyobbra tehető. Ugyanakkor 1) a MOL Csoport, amely az érintett vállalkozások legnagyobb vevőjének tekinthető, jelentős alkupozícióval (kiegyenlítő vásárlóerővel) rendelkezik; 2) a biodízel az üzemanyag-árképzésen belül csekély jelentőségű összetevő, így a kiskereskedelmi árak érdemi változását nem eredményezheti az összefonódás; 3) a megkérdozett piaci szereplők nem fogalmaztak meg aggályokat az összefonódással összefüggésben; 4) és a MOL sem tartotta problémásnak az összefonódást, amit nyilatkozatán túl az is szemléltet, hogy lemondott a Rossi feletti korábbi közös irányítási jogáról⁹. A MOL ez utóbbi „beleegyezése” az összefonódásba azért bírt kiemelt jelentőséggel, mivel a bioüzemanyagok vevői szinte kizárólag nagy olajtársaságok (finomítók), és Magyarországon az egyetlen finomítóval rendelkező vállalkozáscsoport a MOL Csoport. A Versenytanács álláspontja szerint a fentivel

⁶ Ilyen volt pl.: a bioetanol termelés és értékesítés piaca, amelyen Enviral és az Ethanol Energy volt jelen (Ethanol Energy az Enagro és a cseh Agrofert Holding közös irányítása alatt állt a tranzakciót megelőzően). Az érintett vállalkozások nem rendelkeztek bioetanol termelési kapacitásokkal Magyarországon, és értékesítést is csak az Enviral végzett, részesedése az országos piacon a Kérelmező becslése szerint nem érte el a 10%-ot, míg uniós szintű piacon az 5%-ot.

⁷ A BDV-t az Envien a.s. az Envi Goriva-n keresztül irányította a tranzakciót megelőzően.

⁸ A Versenytanács a biodízel termelés és értékesítés piacával összefüggésben rámutatott, hogy legszűkebb termékpiacként az országos piac vizsgálendő, azonban nem zárható ki egy ennél tágabb, regionális piac meghatározás lehetősége sem (amelynek meghatározása során elsődlegesen Ausztria, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Horvátország és Románia, illetve esetlegesen Lengyelország, Olaszország és Németország jöhet szóba).

⁹ 2007-ben a MOL 25% + 1 részvényes részesedést és közös irányítást szerzett a Rossi-ban, amelyet a GVH a Vj/38/2007. sz. eljárásában engedélyezett. Az összefonódást létrehozó szerződések megkötésével egyidejűleg a MOL a Rossi feletti közös irányítási jogát biztosító Állandó Tulajdonosi Bizottság megszüntetéséről kötött megállapodást az Envien a.s.-sel.

hasonló megállapítások tehetőek egy az országosnál tágabb, a környező országokat¹⁰ magában foglaló régiót tekintve is, amelyen a felek együttes részesedése kapacitás-alapon 20%, termelési-értékesítési tekintetében 40% alatt alakult (azonban a becslésen alapuló termelési adatok mellett a kapacitás adatok a Versenytanács véleménye szerint vélhetően megbízhatóbbnak tekinthetőek), továbbá ez utóbbinál tágabb regionális földrajzi régiót alapul véve sem haladta meg a 20%-ot. Uniós szintű piaccal számolva ez az érték 5% alatt maradt mind kapacitás, mind pedig termelési adatokkal kalkulálva. A tágabb piacopciók esetén kalkulált alacsonyabb piaci részesedések együttesen a piaci szereplők által megerősített szállítási lehetőségek sokrétűségével és a szállítási költségek alacsony mértékével a Versenytanács álláspontja szerint azt vetítette előre, hogy káros horizontális versenyhatások nem valószínűsíthetőek sem a szűkebb, sem pedig tágabb földrajzi piacok alapul vétele esetében.

Tekintettel arra, hogy az érintett társaságok mind a bioüzemanyagok piacán aktívak, kimutathatóak voltak vertikális kapcsolódások is a tevékenységeik között¹¹, ugyanakkor az inputok és a melléktermékek piacán a vállalkozások részesedése mind magyarországi, mind pedig uniós szintű földrajzi piac esetén olyan csekély volt, hogy az a Versenytanács álláspontja szerint nem adott lehetőséget piaclezárásra vagy vevőkizárásra.

A portfólió hatások részletesebb értékelését azt tette szükségessé, hogy a felek a biodízel és a bioetanol piacán egyaránt jelen vannak, ráadásul az előbbi magyarországi piacán jelentős piaci részesedéssel bírnak, így felmerülhetett kérdésként, hogy az összefonódással létrejövő vállalkozáscsoport képes lehet-e ezen helyzetét kihasználva a bioetanol tekintetében versenykorlátozó magatartás érvényesítésére. A Versenytanács álláspontja szerint azonban káros portfólió hatások az összefonódás eredményeként nem azonosíthatóak, figyelemmel különösen a bioetanol piaci részesedések alacsony mértékére; a két termék közös vevője, a MOL Csoport kiegyenlítő vásárlóerejére; az érintett földrajzi piacok vélhetően Magyarországnál tágabbak voltak, illetve arra, hogy a megkérdozett piaci szereplők ilyen jellegű aggályokat nem fogalmaztak meg.

Fentieket figyelembe véve a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában az összefonódást feltételek, vagy kötelezettségek előírása nélkül engedélyezte.

A kapcsolódó versenykorlátozásokkal összefüggésben a Versenytanács kiemelte, hogy érdemben nem foglalkozott azokkal és a feleknek maguknak kell értékelniük, hogy a megállapodásban foglalt versenytilalmi kikötések összhangban vannak-e a Versenytanács által ismertett gyakorlattal (ld. pl. Vj-102/2011.), különösen a korlátozások földrajzi kiterjedését illetően. A Versenytanács rámutatott továbbá, hogy az engedélyező határozat nem zárja ki, hogy a GVH esetlegesen külön versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálja meg a versenykorlátozó megállapodások összefonódáshoz kapcsolódó jellegét.

¹⁰ Szlovákia, Szlovénia, Ausztria, Csehország, Horvátország, Románia

¹¹ A biodízel gyártás alapanyagát képező repceolaj és a melléktermékeként keletkező repceliszt előállításában a Pol'noservis, a repceliszt értékesítése terén az Enagro érdekelt, a repceolaj kereskedelmében pedig a BDV is aktív, a biodízel gyártás melléktermékeként keletkező glicerin kereskedelmével pedig a Meroco-n, Rossin és BDV-n kívül az Enagro is foglalkozik. A bioetanol gyártásában és kereskedelmében az Enviral és az Ethanol Energy érdekelt, míg az ennek előállításához szükséges legfontosabb input, a kukorica kereskedelme területén az Enagro és az Enviral van jelen.

2.2. A Vj/31/2013. sz. ügy (MVM/E.ON) és a hatáskeresztvező kapacitásokhoz való hozzáférés

A Vj/31/2013. sz. ügyben a többségi állami tulajdonban lévő MVM Magyar Villamos Művek Zrt. (a továbbiakban: MVM) szerzett irányítást az E.ON Csoporthoz tartozó E.ON Földgáz Trade Földgázkereskedő Zrt. (a továbbiakban: EFT) és az E.ON Földgáz Storage Földgáztároló Zrt. (a továbbiakban: EFS) felett. Az MVM és az E.ON Ruhrgas International GmbH (a továbbiakban: ERI) egy opciós szerződést is kötöttek egymással, amivel összefüggésben azonban a Versenytanács rámutatott, hogy a vételi opció önmagában nem alapoz meg irányítási jogot, csak ha az opciós megállapodáshoz olyan egyéb körülmények kapcsolódnak, amelyek megalapozzák az opciós joggal rendelkező vállalkozás számára a tényleges irányítást (ld. Versenytanács Elvi állásfoglalások 2012., 23.14. pont). Ilyen körülményeket azonban nem azonosított a Versenytanács jelen összefonódással összefüggésben. A tranzakcióval egyidejűleg az MVM és az EFT által közösen irányított Powerforum Zrt. is az MVM egyedüli irányítása alá került, azonban a Versenytanács álláspontja szerint ez a kérelmezett összefonódás szükségszerű következménye, amelyet a versenyhatások értékelése során ugyan figyelembe kell venni, de nem hoz létre összefonódást, így arról külön döntés nem született.

Az MVM Csoport egy vertikálisan integrált vállalkozáscsoportnak tekinthető, amelynek meghatározó tevékenységi területe a villamosenergia-iparhoz kapcsolódik és bár 2011 óta a földgáz nagy- és kiskereskedelemmel is foglalkozik, azonban részesedése egyetlen szegmensben sem haladta meg az összefonódás előtt a 20%-ot. Az EFS és az EFT ezzel szemben a földgáz piacokon aktív szereplők: az EFT gáz nagy- és kiskereskedelemre, valamint kapcsolódó közvetítői szolgáltatások nyújtására, továbbá Magyarország határain keresztül történő földgázszállításra, míg az EFS a Magyarországon található földgáztároló telepein gáztárolási tevékenység végzésére jogosult.

A Versenytanács az érintett termékpiacok meghatározása során figyelemmel volt a Bizottságnak kapcsolódó esetjogára (ld. különösen M.3696), így abból indult ki, hogy a földgáz kereskedelem nem alkot egységes árupiacot: azon belül az egyes lényegesen eltérő helyzetű vevőcsoportoknak történő értékesítés külön-külön árupiachoz tartozik¹². Külön árupiacként kezelte a Versenytanács a földgáztárolást is, azonban a villamos energiatermelést és nagykereskedelmet azonos árupiachoz tartozónak tekintette (ld. Vj/26/2010.), azzal, hogy a villamos energia termelési és nagykereskedelmi tevékenységen belül a kiegyenlítő villamos energia szolgáltatás sajátosságaira tekintettel elkülönült árupiacot alkot. Érintett földrajzi piacként a Versenytanács Magyarországot azonosította, ugyanakkor rámutatott, hogy tekintettel a földgáztárolás esetében a környező országokban lévő jelentős kapacitásokra; a villamos energiatermelés és nagykereskedelem esetében pedig a magyar, a szlovák és a cseh piac összekapcsolására, nem zárható ki, hogy a földrajzi piac szélesebb, mint Magyarország. Ennek eldöntését azonban a Versenytanács nem tartotta szükségesnek, mert ezen árupiacok kapcsán a szűkebb (magyarországi) földrajzi piac meghatározás mellett sem mutatkoztak álláspontja szerint versenyproblémák.

¹² A földgáz nagykereskedelmen belül az alábbi elkülönülő árupiacot alkotó vevőcsoportok különböztethetők meg: kereskedők - kivéve egyetemes szolgáltatók, egyetemes szolgáltatók, erőművek, nagy ipari fogyasztók, kis- és közepes ipari fogyasztók.

A horizontálisan átfedő gázkereskedelem piacán csak két éve jelenlévő MVM Csoport a gázkereskedelmen belül elkülönülő érintett áru piacok közül egyelőre csupán a kereskedők részére történő értékesítés (nagykereskedelmi értékesítés) piacán ért el viszonylag jelentősebb [15-20] %-os részesedést. Mivel ezen az érintett piacon az EFT részesedése [40-50]% volt, így az összefonódást követően az MVM Csoport részesedése [60-65] % körül alakult. A Versenytanács álláspontja szerint a kialakult magas piaci részesedés önmagában nem feltétlenül jelent versenyproblémát, mert a földgáz nagykereskedelmi piacon elvileg lehetőség van az importált és a hazai termelésű földgáz elsődleges beszerzésére is. Azonban az elsődleges beszerzés [65-70] %-át az EFT, [5-10] %-át pedig az MVM végezte az összefonódást megelőzően, továbbá a földgáz biztonsági készlet mértékéről, értékesítéséről és visszapótlásáról szóló 13/2011. (IV.7.) NFM rendelet (a továbbiakban: Fbkr.) a 2011/2012. és a 2012/2013. gázévet követően, a 2013/2014. gázévre is olyan mennyiségű gázbeszerzési kapacitás jogot biztosított¹³, ami gyakorlatilag megakadályozta, hogy a piac többi szereplője a HAG vezetékhez, mint egyedüli versenyképesen elérhető földgáz beszerzési forráshoz hozzáférjen.¹⁴ Ugyanakkor a Versenytanács rámutatott, az EFT 2013/2014. gázévre vonatkozó stratégiai döntései már megszülettek, így az MVM ténylegesen csak a 2014/15-ös gázévtől van abban a helyzetben, hogy az összefonódás eredményeként megszerzett irányítási jogait ténylegesen gyakorolja, illetve, hogy – összhangban a megkérdozett piaci szereplők álláspontjával – több olyan piaci fejlemény is azonosítható, amely enyhítheti határmetszék kapacitások szűkösségét (ld. CAM NC 2015. novemberi hatályba lépése, szlovák-magyar interkonnektor 2015. évben várható működésbe lépése). Mindezekre tekintettel a Versenytanács álláspontja szerint az Fbkr.-nek a 2013/2014. gázévet követő hatályban tartása esetén is csak viszonylag rövid ideig (legfeljebb két gázévre) maradna fenn az azonosított versenyaggály. Erre is tekintettel a Versenytanács úgy vélte, hogy egy összefonódás engedélyezése pillanatában hipotetikusán (hiszen az Fbkr. hatályban való fenntartása a Versenytanács álláspontja szerint az engedélyezés pillanatában még nem volt kellő bizonyossággal előre látható) felmerülő esetleges jövőbeni és átmeneti versenyprobléma elkerülése érdekében aránytalan versenyfelügyeleti beavatkozás lenne az összefonódás megtiltása, illetve erre a rövid időre a kötelezettség előírását sem látta indokoltnak a HAG vezeték diszkrimináció-mentes használatára nézve.

Vertikális kapcsolat a felek tevékenységei között egyrészt az MVM Csoport földgáztüzelésű erőművei és az általuk tárolásra, illetve azokból történő átmeneti földgáz beszerzésre igénybe vehető, az EFS által végzett földgáz tárolási tevékenység tekintetében állt fenn. A földgáztárolási tevékenységgel összefüggésben a Versenytanács hangsúlyozta, hogy az a megkérdozett piaci szereplők többségének álláspontja szerint is megfelelően szabályozott¹⁵, melynek

¹³ A döntés meghozatalakor hatályos Fbkr. a 4. § (1) bekezdés a-d) pontjaiban meghatározott célokra az MVMP és az EFT részére együttesen egyszeri 0,585 milliárd m³ földgázt biztosított a földgáz biztonsági készletből; melynek 2014. július 1-jei visszapótlása céljából a 6. § alapján az MVMP-t és az EFT-t a HAG illetve a Testvériség gázvezetéken éves szinten együttesen 2,9 (MVMP 2,2, EFT 0,7) milliárd m³ kapacitás illette meg.

¹⁴ A Versenytanács rámutatott, hogy a HAG gázvezeték iránti igények az utóbbi években jelentősen megnövekedtek, ami annak a következménye, hogy a HAG vezetéken spot áron behozható földgáz ára alacsonyabb a Gazprom szerződés alapján importálható földgáz áránál (az EFT a 2015. év végén lejáró hosszútávú szerződés keretében importál földgázt a Gazpromtól).

¹⁵ Ld. a földgáz biztonsági tárolásáról szóló 2006. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fbktv.) szerint gáztároló üzemeltetését jogilag és könyvviteli szempontból is szétválasztott entitások végezhetik, illetve a tározói kapacitással

eredményeképpen a szabályozás jelentős korlátot állít az elé, hogy az EFS az MVM Csoport gáztüzelésű erőműveinek versenytársait versenyt korlátozó módon képes legyen hátrányba hozni. Ennek lehetőségét a 2010 óta a MOL Csoport irányítása alatt földgáztárolási tevékenységet végző MMBF Földgáztároló Zrt. (a továbbiakban: MMFB) piaci jelenléte is korlátozza a Versenytanács álláspontja szerint. A Versenytanács a gáztárolási tevékenység tekintetében nem azonosított tehát beavatkozásra okot adó vertikális versenyproblémát. Vertikális kapcsolat volt azonosítható másrészt az MVM Csoport földgáz tüzelésű erőművei és az EFT által végzett földgáz kereskedelmi tevékenység között. A Versenytanács álláspontja szerint az összefonódás növelheti az MVM Csoport lehetőségét a vertikális versenyt korlátozó magatartásokban, mind a földgáztüzelésű erőművek (különösen a kiegyenlítő villamos energiaszolgáltatást nyújtó erőművek) mind a földgáz kereskedők hátrányára. Ugyanakkor, a Versenytanács álláspontja szerint az MVM Csoport vertikális korlátozásokban való érdekeltiségét jelentősen mérsékli az, hogy részesedése a földgáz tüzelésű erőművek esetében minimális, továbbá hangsúlyozta a Versenytanács, hogy e kérdés kapcsán meghatározó jelentőséggel bír, hogy a földgáz piacok (MVM Csoporton kívüli) szereplői a jövőben milyen feltételekkel szerezhetnek kapacitásokat a HAG földgáz vezetéken, mely kérdéssel összefüggésben a Versenytanács a horizontális hatással kapcsolatosan elmondottakat tekintette irányadónak. Mindezekre tekintettel a Versenytanács a vertikális hatások oldaláról sem látott okot a beavatkozásra.

A Versenytanács álláspontja szerint az a körülmény, hogy az MVM Csoport az összefonódás révén a villamosenergia piac mellett a földgáz piacon is a legnagyobb magyarországi szereplővé válik - értelmezhető ugyan egyfajta portfólió hatásként, azonban az eljárás során ebből fakadó, az összefonódás megtiltására alapot adó versenyhatások a Versenytanács álláspontja szerint nem voltak azonosíthatók.

Fentieket figyelembe véve a Versenytanács a Tptv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában az összefonódást feltételek, vagy kötelezettségek előírása nélkül engedélyezte.

2.3. A Vj/62/2013. sz. ügy (Magyar Posta/FHB/Díjbeszedő) és az egy összefonódásként történő értékelés

A tárgyi ügyben az összefonódás célja az volt, hogy a Magyar Posta Zrt. (a továbbiakban: MP) és az FHB Jelzálogbank Nyrt. (a továbbiakban: FHB, a továbbiakban együtt: Kérelmezők) közös irányítást szerezzenek a Díjbeszedő Csoport összefüggő díjbeszedő üzletága (a továbbiakban: Üzletág) fölött. Az MP és az FHB ezt a célt egy meglehetősen bonyolult tranzakciós struktúrán keresztül valósította meg, a következők szerint: az MP és az FHB közvetlen közös irányítást szerzett a Díjbeszedő Holding Zrt. (a továbbiakban: DBH), a Díjbeszedő Üzemeltetési és Szolgáltatási Kft. (a továbbiakban: DÜSZ) és Díjbeszedő Nyomda Zrt. (a továbbiakban: DBNY) összefüggő díjbeszedési üzletága, valamint a Díjbeszedő Faktorház Nyrt. (a továbbiakban: DBF), a Díjbeszedő Informatikai Kft. (a továbbiakban: DBIT), a Díjnet Zrt. (a továbbiakban: Díjnet) és a

kapcsolatos kereskedelmi feltételek oly módon szabályozottak, hogy a földgáztároló tulajdonosa/működtetője nem élhet árdiszkriminációval vagy kizáró intézkedésekkel.

Magyar Posta Befektetési Zrt. (a továbbiakban: PB) felett. Ezen felül az MP közvetlen egyedüli irányítást szerzett a DBH összefüggő díjbeszedési üzletágba nem tartozó tevékenységei felett, az FHB pedig a DÜSZ összefüggő díjbeszedési üzletágba nem tartozó tevékenységei felett.

A fenti irányításszerzések három szerződésen keresztül valósultak meg, amelyek közül az egyiket 2013. július 12-én az MP kötötte a DBH-val (Részvény Adásvételi Szerződés – a továbbiakban: RASZ), a másikat pedig 2013. július 10-én az FHB a DHB-ból kiváló DÜSZ-szel (Üzletrész Adásvételi Szerződés – a továbbiakban: ÜASZ). Ezen adásvételi szerződések megkötését követően 2013. július 31-én az MP és az FHB Szindikátusi Szerződést kötöttek. A Versenytanács rámutatott, hogy az ÜASZ révén az FHB DÜSZ feletti, a RASZ révén pedig az MP DBH feletti irányításszerzése ugyan a Tpv. 23. § (1) bekezdésének b) pontja alapján összefonódásnak minősültek, azonban a Szindikátusi Szerződés megkötése révén az MP és az FHB az Üzletág (mint vállalkozásrész), valamint a DBF, a DBIT, a Díjnet és a PB felett közös irányítást szereztek. Ezen felül szükséges figyelembe venni, hogy a DÜSZ-nek az Üzletághoz nem tartozó tevékenységei (vállalkozásrész) az FHB egyedüli, míg a DBH-nak (és az általa irányított DBNY-nek) az Üzletághoz nem tartozó tevékenységei (vállalkozásrész) az MP egyedüli irányítása alá kerültek a Tpv. 23. § (2) bekezdésének a) pontja alapján. Tekintettel arra, hogy az említett ügyletek végső célja (ld. Versenytanács Elvi állásfoglalások 2012., 23.33. pont) az Üzletág feletti közös irányítás megszerzése volt – amely nélkül a többi összefonódás megvalósítására nem került volna sor –, így a Versenytanács az ÜASZ révén az FHB DÜSZ feletti, a RASZ révén pedig az MP DBH feletti, illetve az Üzletághoz nem tartozó tevékenységek feletti egyedüli irányításszerzéseket nem tekintette önálló összefonódásnak. A Versenytanács hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az egy összefonódásként történő értékelésre azért nyílt lehetőség, mert a Szindikátusi Szerződés azt megelőzően került megkötésre, hogy a tranzakció sorozat első lépéseit jelentő ÜASZ és RASZ megkötése után eltelt volna az azokhoz való engedélykérésre a Tpv. 28. § (2) bekezdése alapján nyitva álló 30 napos határidő. Következésképp, teljesült az ügyletek egyetlen összefonódásként való kezelésének elengedhetetlen feltétele, hiszen az ügyletek nem jelentős időkülönbséggel jöttek létre (ld. Vj/106/2012.). A Versenytanács elvi élel mutatott rá, hogy egyrészt főszabályként legfeljebb 30 nap lehet az időtáv az egy összefonódásként elbírálható tranzakció-sorozat (már önmagában is engedélyköteles összefonódást jelentő) kezdő és záró lépése között, másrészt ezen időtáv (szintén főszabályként) nem is minősül jelentősebb időbeli különbségnek.

A Versenytanács az összefonódás horizontális hatásait három piacon, a megszemélyesített küldemények előállítására (a továbbiakban: MSZK), a mérőóra-leolvasás és a tömeges feladású levélküldemény szolgáltatások (a továbbiakban: kézbesítés) piacain értékelt. A Versenytanács az átfedő MSZK piaccal összefüggésben rámutatott, hogy annak ellenére, hogy az Üzletág és az MP piaci részesedések alapján a két legnagyobb részesedésű MSZK szolgáltatónak minősült a 2012-es évben, beavatkozásra alapot adó versenyprobléma a piaci szereplők viszonylag alacsony kapacitás kihasználtságára (átlagosan 70%), a piac megtámadhatóságára és a szolgáltatást igénybe vevők jellemzően jelentős piaci erejére tekintettel nem volt azonosítható. A Versenytanács figyelemmel volt arra is, hogy az MSZK piacon a nagyobb megrendelésekre jellemzően tendereket írnak ki, és a GVH által lefolytatott tenderelemzés alapján nem nyert bizonyítást, hogy az MP és az Üzletág egymás közeli versenytársának minősülne (ugyan megállapítható volt, hogy a kiírt tenderek közel felében mindketten elindultak, a tendereken elért helyezések alapján azonban az elemzés nem

azonosított a versenyközelségre utaló bizonyító erejű körülményt). A mérőóra-leolvasás piacával összefüggésben a Versenytanács rámutatott, hogy lévén, hogy az Üzletág kizárólag vízóra leolvasással foglalkozik, míg az MP csak gáz-és villanyóra leolvasással, a felek tevékenysége nem fed át, mivel e két tevékenység nem tartozik egy árupiacához. A Versenytanács több jelentős eltérést azonosított a vízóra leolvasás és a gáz-és villanyóra leolvasás között, amelyek következtében azokat a Versenytanács nem egy árupiacához tartozónak tekintette (pl.: eltérő leolvasási gyakoriság, a mérőórák eltérő elhelyezése, eltérés a mérőórák számában, speciális szabályozási jellemzők, eltérő kiszervezési arányok, vevői erő szempontjából eltérő tulajdonosi berendezkedés). A kézbesítés piacán ugyan kimutatható volt átfedés az MP és az Üzletág tevékenysége között, azonban amíg az MP a kézbesítést postai szolgáltatásként végezte, addig az Üzletág csak saját küldeményeit kézbesítette. Továbbá, az Üzletág alacsony piaci részesedései és a piac állami szabályozottsága miatt¹⁶ a Versenytanács álláspontja szerint a kézbesítés piacával összefüggésben sem volt horizontális versenyprobléma azonosítható.

A Versenytanács káros vertikális hatásokat nem azonosított, a portfólió hatások részletes értékelése azonban sor került, mivel a Versenytanács álláspontja szerint elméletben fennállhatott annak a lehetősége, hogy az MP a kézbesítés piacán fennálló magas piaci részesedéséből fakadó erejét átvigye az MSZK, a mérőóra-leolvasás vagy követeléskezelés piacaira. A Versenytanács azonban úgy találta, hogy az MP ezen magatartása elé a hatályos szabályozás hosszú távon erőteljes korlátokat állít; továbbá a Versenytanács álláspontja szerint versenykorlátozó magatartások lehetőségét nem az összefonódás teremtette meg (hiszen az MP már az összefonódást megelőzően is az MSZK piac meghatározó szereplője volt); valamint az is akadályozhatja ezen magatartás érvényre juttatását, hogy az Üzletág az FHB és az MP közös irányítása alá kerül, ami korlátozza a MP érdekelttségét (lévén, hogy az esetleges veszteségét az egyedül irányított tevékenységén szenvedni el, az eredményén viszont osztoznia kellene az FHB-val).

Fentieket figyelembe véve a Versenytanács a Tptv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában az összefonódást feltételek, vagy kötelezettségek előírása nélkül engedélyezte.

2.4. A Vj/52/2013. sz. ügy (Libri/Shoptline) és a kötelezettségvállalás

Az összefonódás révén a SQ-INVEST Kft. (a továbbiakban: SQ-INVEST) és a Közép Európai Média és Kiadó Zrt.(a továbbiakban: CEMP) a Shoptline-webáruház Nyrt. (a továbbiakban: Shoptline) felett közvetlen közös, míg a LIBRI Kft. (a továbbiakban: Libri) felett közvetett közös irányítást szerzett.

A tárgyi ügyben a Versenytanács a Vj/62/2013. sz. ügy határozatában kimondottakat erősítette meg az ügyletek egy összefonódásként történő értékelése témakörében. A Versenytanács ugyanis rámutatott, hogy a CEMP-nek és az SQ-INVEST-nek a Shoptline feletti közvetlen közös irányításszerzése (2013. május 10-i)¹⁷, illetve a Shoptline-nak a Libri feletti (2013. május 14.-i)

¹⁶Az MP kézbesítési tevékenysége a 2012. évi CLIX. törvény alapján állami szabályozás alá esik, mely szerint az MP-t szerződéskötési kötelezettség terheli, továbbá díjait költségalapon kell kialakítani és diszkriminációmentesen alkalmazni. Ezen előírások betartását a törvény értelmében a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság ellenőrzi.

¹⁷ Az SQ-INVEST 2013. május 10-i részvény vásárlása révén a CEMP-nek a Shoptline feletti közvetlen egyedüli irányítása, a CEMP és az SQ-INVEST közvetlen közös irányításává alakult át. A Versenytanács álláspontja szerint az irányítás annak ellenére közös, hogy az SQ-INVEST a Shoptline részvényeinek többségét megszerezte, amelyek a

közvetlen egyedüli irányításszerzése nem önálló összefonódások, mivel azok végső célja az volt, hogy a Shoptline és a Libri esetében is az SQ-INVEST és a CEMP közös (közvetlen, illetve közvetett) irányításává alakuljon át. A Versenytanács e helyütt is megerősítette, hogy az egy összefonódásként történő értékelésre azért nyílt lehetőség, mert a Shoptline-nak a Libri feletti irányításszerzésére (amely egyben azt jelentette, hogy a Libri a Shoptline-on keresztül az SQ-INVEST és a CEMP közös közvetett irányítása alá kerül) azt megelőzően került sor, hogy a tranzakció-sorozat első lépését jelentő közös irányítás megszerzése után eltelt volna az ahhoz való engedélykérésre a Tptv. 28. § (2) bekezdése alapján nyitva álló 30 napos határidő. Ehhez kapcsolódóan arra is rámutatott a Versenytanács, hogy azokban az esetekben, amelyekben több ügylet hoz létre egyetlen összefonódást, akkor a Versenytanács szerint a közvetlen résztvevők körét az összefonódás gazdasági célja figyelembevételével, tartalmilag kell meghatározni. Így pedig az engedélykérésre kötelezett vállalkozások az ügyleteket egy összefonódássá formáló gazdasági célt közvetlenül megvalósító, közös irányítást megszerzők, tárgyi összefonódással összefüggésben a CEMP és az SQ-INVEST.

A Versenytanács az összefonódás hatásait a könyvbeszerzés és kereskedelem, valamint az azokhoz vertikálisan kapcsolódó (a Libri és a Shoptline Csoport által is végzett) könyvkiadás tekintetében vizsgálta. A könyvkereskedelem piacával összefüggésben a Versenytanács több (könyvek típusa szerinti, értékesítési módok és csatornák szerinti) szegmentációs lehetőséget is vizsgált, mind a könyvkereskedő vállalkozások részére a könyveket értékesítő könyvkiadók (mint eladók), mind pedig a könyvkereskedőktől a könyveket megvásárló fogyasztók (mint vevők) vonatkozásában. Előbbivel összefüggésben a Versenytanács rámutatott, hogy az online és az offline könyvkereskedelem a beszerzés (a könyvkiadók) szempontjából nem különül el egymástól, továbbá könyvkiadók szempontjából a hipermarketek nem bírnak jelentőséggel, mert jellemzően nem közvetlenül tőlük, hanem más könyvkereskedőktől (mint nagykereskedőktől) szerzik be a könyveket. Míg utóbbi vonatkozásában a Versenytanács kiemelte, hogy az online és offline értékesítési mód ugyan mutat eltéréseket, de azok sem a piaci szereplők, sem pedig a Versenytanács álláspontja szerint nem olyan súlyúnak, ami eltérő árupiacra sorolásukat indokolná, hasonlóképp, a fogyasztók szempontjából a könyv kiskereskedelem sem különíthető el bolttípusonként, hanem az egységes árupiacot alkot.

A Versenytanács a könyvkereskedelem eladói oldalát önmagában nem minősítette olyan árupiacnak, amelyen szükség lenne beavatkozásra, mivel a könyv árának meghatározását nem a kereskedő, hanem a kiadó végzi, továbbá a könyv kiskereskedelmi értékesítésben a Libri és a Shoptline Csoport együttes részesedése nem haladta meg jelentős mértékben a kritikus mértéknek számító 20 százalékot. A könyvkereskedők ugyanakkor – mint a könyvek kiadóktól történő beszerzői – a Versenytanács álláspontja szerint speciális helyzetben vannak abból a szempontból, hogy az általuk a kiadók felé érvényesített árrés jelentős tényezője (kb. 50%-a) a könyvek fogyasztói árának. Ezért a Versenytanács úgy vélte, hogy az árrés kereskedők általi emelése kihathat a könyv fogyasztói árára. Ebből következőleg pedig a Versenytanács azt értékelte, hogy a) Libri és a Shoptline Csoport kiadókkal szembeni vevői erejét milyen mértékben növeli az összefonódás, b) képesek lesznek-e a terjesztői árréseket emelni és c) ez az esetleges emelkedés

szempontjából kulcsfontosságú volt, hogy 2013. május 10-én az SQ-INVEST és a CEMP a Shoptline tulajdonosi viszonyaira és működésére vonatkozó szerződést kötöttek egymással.

miként érinti a könyvek fogyasztói árát. A Versenytanács az a) ponttal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az összefonódás révén a Libri és a Shoptline Csoport részesedése a könyvek beszerzéséből 33 százalék lesz, amely 12%-os növekedést jelent, és amely részesedés elvileg alapot adhat versenyaggályokra. A b) ponttal összefüggésben a Versenytanács rámutatott, hogy a Libri a 2013 év elején is árrés-emelést javasolt, amelyet azonban a kiadók nem fogadtak el, ugyanakkor, lévén, hogy a Shoptline árrése alacsonyabb volt a tranzakció idején, mint a Librié, így az egységesülő könyvbeszerzés mellett fennállhatott a veszélye annak, hogy a teljes beszerzés tekintetében a Libri árrése érvényesül majd. A c) ponttal összefüggésben a Versenytanács azt hangsúlyozta, hogy árrés emelkedését a kiadók elvileg ellensúlyozhatják más költségeik csökkentésével is, azonban a Versenytanács álláspontja szerint ezek az elvi lehetőségek nem változtatnak azon, hogy az árrés emelkedése nyomást gyakorol a könyvek fogyasztói árára (áremelés hiányában a könyvkiadóknak vagy kínálatuk szűkítése vagy végső esetben a tevékenységgel való felhagyás szolgálhat megoldásul).

A Libri és a Shoptline Csoport egyaránt végzett könyvkiadási és könyvbeszerzési-értékesítési tevékenységet, amelyek vertikális hatásban állnak egymással, ugyanakkor a Versenytanács hangsúlyozta, hogy a vertikális integráció nem az összefonódás következménye. Mindazonáltal, az új vállalkozáscsoportnak magasabb a piaci részesedése a könyvbeszerzés tekintetében, mint a Libri Csoporté volt, amely nagyobb lehetőséget biztosíthat versenykorlátozó stratégiák alkalmazására, azonban a Versenytanács álláspontja szerint ez lényegében az azonosított horizontális versenyprobléma következménye, ezért azt nem tekintette különálló versenyproblémának.

A felek a vizsgálati jelentés – illetve az abban foglalt a vizsgáló által az összefonódás megtiltására vonatkozó indítvány – ismeretében¹⁸ kötelezettségvállalásokat nyújtottak be a GVH-hoz, amelyeket a Versenytanács bizonyos változtatásokkal elfogadhatónak tartott. A felek a Versenytanács korrekcióinak figyelembe vételével végül azt vállalták, hogy 1) a Libri a jelenlegi árrést nem növeli 2014-ben, a 2015. és 2016. években pedig az árrést legfeljebb a 2008-2013. évek átlagos piaci árrés-növekedésének mértékében emeli¹⁹, illetve hogy 2) a Shoptline és a Libri az online formában értékesített könyvek vonatkozásában minden velük közvetlen szerződéses kapcsolatban álló kiadó számára évente utólag, egy összegben elszámolt egy százalékos árrés visszatérítést ad a 2014., a 2015. és a 2016. években. A Versenytanács álláspontja szerint a kizárólag piaci szereplők által jelzett, fent azonosított versenyaggályt megfelelően kiküszöböli a felek árrés-emelésre vonatkozó középtávú önkorlátozása.

Mindezek alapján az eljáró versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában az összefonódást a rendelkező rész szerinti kötelezettségek előírása mellett engedélyezte.

3. Összegzés

Az összegző gondolatok között szükséges megjegyezni, hogy a 2012-ben, a fúziós eljárások hatékonyságnövelése és a fúziós eljárások gyorsítása céljából tett lépések egyértelműen

¹⁸ A Versenytanács a Tpv. 71.§ szerinti vizsgálati jelentést 2013. november 25-én a Ket. 28/C. § szerinti tájékoztatás céljából megküldte az ügyfelek jogi képviselője részére.

¹⁹ Ami viszonylag alacsony - 0,18 százalékpont volt.

megmutatkoznak az ügyismertetés keretében bemutatott fúziós ügyek elintézési idejében. A GVH ugyanis mind a négy esetben jóval a rendelkezésre álló, törvény által biztosított négy hónapos határidő leteltét megelőzően hozta meg a döntését (jellemzően körülbelül egy hónappal korábban).²⁰ Mindez annak a fényében tekinthető különösen figyelemreméltónak, hogy az ügyek többségében – a Vj/9/2013. sz. eljárás kivételével, ahol tíz alatt volt a megkeresett piaci szereplők száma – nagyszámú adatkerő végzések kerültek kiküldésre²¹ a piaci szereplők részére a vizsgált összefonódások piaci hatásainak feltérképezése, piaci szereplők véleményének becsatornázása céljából, mely adatkerő végzések kiadása és a válasz beérkezése között eltelt időtartam a hatályos szabályok alapján beleszámít az ügyintézési határidőbe.

A Versenytanács a fentiekben bemutatottak szerint a teljeskörű fúziók kapcsán jórészt horizontális (nem-koordinatív) kárelméleteket értékelt. A nem-horizontális hatásokkal összefüggésben (vertikális, portfólió, konglomerátum) érdemes megjegyezni, hogy 2013. augusztus 1-től az egyszerűsített-és teljes körű eljárásban engedélyezhető összefonódások megkülönböztetésének szempontjairól szóló közlemény (ld. A Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének 3/2009. számú közleménye) módosult²², mely módosítás azonban érdemben nem érintette jelen teljeskörű fúziós eljárások lefolytatását. Azokban az esetekben, ahol az ismertett ügyek kapcsán vertikális kárelméletek is felmerültek, a Versenytanács ezeket vagy a horizontális probléma következményeként azonosította (Vj/52/2013.), vagy a horizontális versenyproblémára tekintettel értékelt (Vj/31/2013.). Portfólió hatások a bemutatott ügyek közül érdemben a Vj/62/2013. sz. eljárásban kerültek értékelésre, valamint ez utóbbi eljárás speciális abból a szempontból is, hogy a Versenytanács egy a GVH által lefolytatott közgazdasági elemzés eredményeire (tenderelemzés) is hivatkozott a döntésében. A közgazdasági elemzés ugyan nem azonosított érdemi versenyaggályokat, mégis jelentős volt abból a szempontból, hogy a Versenytanács legutóbb évekkkel ezelőtt, a Vj/19/2007.sz. (HTCC/Holdings) versenyfelügyeleti eljárásban hivatkozott a GVH által elvégzett közgazdasági elemzés eredményeire a versenyhatások értékelése körében a döntésében.

Beavatkozások szempontjából megállapítható, hogy a fent bemutatott eljárások közül a Versenytanács kettőben azonosított érdemi versenyproblémát, melyek közül az egyiket (Vj/52/2013.) a felek vállalásai révén orvosolhatónak talált. A Vj/52/2013. sz. ügyben befogadott vállalás a GVH magatartási kötelezettségvállalásainak a számát gyarapítja²³, és a felek számára

²⁰ A Vj/9/2013.sz. ügyben a Versenytanács határozatának a kelte 2013. július 3., az ügyintézési határidő 2013. július 26-án járt le. A Vj/31/2013.sz. ügyben a Versenytanács határozatának a kelte 2013. augusztus 5., az ügyintézési határidő 2013. szeptember 16-án járt le. A Vj/52/2013.sz. ügyben a Versenytanács határozatának a kelte 2013. december 10., az ügyintézési határidő 2014. január 9-én járt le. A Vj/62/2013.sz. ügyben a Versenytanács határozatának a kelte 2013. november 8., az ügyintézési határidő 2014. január 27-én járt le.

²¹ A Vj/31/2013. sz. ügyben 6 földgáz kereskedő, 4 földgáztüzelésű erőművel rendelkező kereskedő, 3 földgáztüzelésű erőmű, 9 ipari nagyfogyasztó és a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal; a Vj/52/2013. sz. ügyben 10 független kiadó, 2 vertikálisan integrált kereskedő, 9 kereskedő, valamint a Könyvtárellátó Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft. és a Magyar Könyvterjesztők Egyesülete; a Vj/62/2013. sz. ügyben a megszemélyesített küldemények előállítását tekintetében 7 belső szolgáltató, 9 versenytárs és 38 vevő, míg a mérőóra-leolvasás piacán 6 belső szolgáltató, 4 versenytárs és 4 vevő került megkeresésre.

²² „Az új és módosuló fúziós dokumentumok részletes bemutatása”, lásd az alábbi címen:
<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/23622237FAD9CEDD2.pdf>

²³ Ld. Váczi Nóra: Magatartási jellegű fúziós feltételek és kötelezettségek a GVH közelmúltbeli gyakorlatában, Versenytükör, VIII. évf., 2012/1., lj. 5, 35. o.

meghatározott, három éves időtartamú magatartások tanúsítását (árrés plafon, árrés visszatérítés) írta elő. Míg a másik ügyel (Vj/31/2013.) összefüggésben a Versenytanács aránytalannak tartotta a beavatkozást arra való tekintettel, hogy a piaci szereplők által is azonosított versenyprobléma a Versenytanács álláspontja szerint a nagy valószínűséggel bekövetkező piaci fejlemények miatt csupán átmenetileg merülne fel. Érdeemes megjegyezni, hogy az engedélyezés időpontjában mind az Fbkr. hatályban való tartása, mind pedig a piaci fejlemények bekövetkezése bizonytalan, jövőbeli esemény volt, melyek közül egyelőre csak az első megvalósulása jelenthető ki teljes bizonyossággal²⁴, a piaci fejlemények megvalósulásáról (CAM hatályba lépése és a szlovák-magyar interkonnektor megnyitása) csak a 2015. évben lehet majd meggyőződni. A Vj/31/2013. és Vj/52/2013. sz. eljárások érdekes tanulsággal szolgáltak továbbá a fúziós eljárások időhorizontjával összefüggésben (vagyis, hogy mi minősül sok/kevés időtartamnak az értékelés szempontjából, milyen időtávra kell előre tekintenie a versenyelemzésnek) hiszen ez a kérdés mindkét hivatkozott eljárásban értékelésre került, melyekből az a következtetés vonható le, hogy nincs általános szabályszerűség, és az eljárás időhorizontja mindig az adott ügy speciális jellemzőitől függ²⁵.

A Versenytanács a fenti ügyekben azonosított versenyproblémák elemzésén túl mindegyik ügy kapcsán tett olyan megállapításokat, amelyek a jövőbeli jogalkalmazói gyakorlat szempontjából lényegesek lehetnek. A piacmeghatározási kérdések közül figyelmet érdemel, hogy a Vj/9/2013. sz. ügyben a Versenytanács a Vj/94/2011. sz. ügyet követően ismét szembesült a biodízel termelés és értékesítés árupiac földrajzi dimenziója meghatározásának problémájával. A kérdést végül nyitva hagyta a Versenytanács, mivel egyik földrajzi piacopció mellett sem azonosított versenyproblémát, ugyanakkor érdekes lenne megfigyelni, hogy a szóba jöhető sokszínű meghatározási lehetőség (országos, szűkebb-tágabb regionális, uniós, globális földrajzi piacok) miképpen konkretizálódhatna egy olyan ügyben, ahol a kérdés eldöntése feltétlenül szükségessé válna. A termékpiac meghatározások kapcsán érdemes kiemelni, hogy a Vj/62/2013. sz. ügyben a Versenytanács jogfejlesztő módon szegmentálta a horizontálisan átfedő mérőóra-leolvasások piacát aszerint, hogy az adott szolgáltató milyen közműszolgáltatást nyújt, vagyis hogy vízóra leolvasást vagy gáz-és villanyóra leolvasást végez-e. Hasonlóképpen kiemelhető a Vj/52/2013. sz. ügyben a könyvkereskedelem piacával összefüggésben lefolytatott érvelést, amely a többféle szóba jövő szegmentációs lehetőséget a könyvkiadók (eladók) és fogyasztók (vevők) vonatkozásában egyaránt értékelte.

Kapcsolódó versenykorlátozások vonatkozásában a vizsgált teljeskörű fúziók nem tartalmaztak lényeges újdonságokat, a Versenytanács egyedül a Vj/9/2013. sz. ügy kapcsán mutatott rá arra,

²⁴ Ugyanis a villamos energia rendszerhasználati díjak árszabályozásának kereteiről szóló 64/2013. (X.30.) NFM rendelet 14. §-a alapján az Fbkr. módosításra került, melynek eredményeképpen annak hatályos szövegében a 3. § (1) pontja alatt már nem 2014. július 1., hanem 2015. július 1. szerepel.

²⁵ Hiszen a Versenytanács a Vj/31/2013. sz. eljárásban a versenyproblémával érintett *legfeljebb két gázévet* viszonylag rövid időnek tartotta (mellyel összefüggésben mind a tiltást, mint pedig a kötelezettség előírását aránytalan beavatkozásnak tartotta), míg a Vj/52/2013. sz. eljárásban a Versenytanács úgy látta, hogy az azonosított versenyproblémát a felek *középtávú* önkorlátozása megfelelően kiküszöböli, továbbá kiemelte, hogy álláspontja szerint *a három éves időszak* elégséges arra is, hogy a piac többi szereplője felkészüljön a megerősödött új Shopline Csoporttal való vevő-eladó kapcsolatra, illetve versenyre.

hogy – különösen a korlátozások földrajzi kiterjedésével kapcsolatosan – a feleknek maguknak kell értékelniük, hogy a megállapodásban foglalt versenytilalmi kikötések összhangban vannak-e a Versenytanács által ismertett gyakorlattal. Ez utóbbi megállapítás azt sugallja, hogy a Versenytanács valószínűsíthetően nem találta teljes mértékben sztemdernek a Vj/9/2013. sz. ügyben értékelt versenykorlátozások (illetve azok közül valamelyik) földrajzi kiterjedését.

Az engedélykerési kötelezettség körében vizsgálandó kérdésekkel összefüggésben kiemelhető, hogy az összefonódások egységessége témakörében a Versenytanács már 2012-ben lefolytatott – különösen a kiskereskedelmi szektort érintő fúziós – eljárások során is továbbfejlesztette gyakorlatát, amelyek elvi állásfoglalások formájában is megfogalmazásra kerültek (ld. Versenytanács Elvi állásfoglalások 2012., 23.33., 23.34. pont). A fent bemutatott, bonyolult tranzakciós struktúrával megvalósuló összefonódások (ld. Vj/52/2013, Vj/62/2013.) kapcsán a Versenytanács a 2012-ben kidolgozott gyakorlatát annyiban pontosította, hogy a tranzakció-sorozat keretében létrejövő irányítás-változásokat a Versenytanács nem tekinti önálló összefonódásnak, mivel azokra az összefonódás végső gazdasági céljának megvalósítása nélkül nem került volna sor. E kérdés szempontjából kulcsfontosságú, hogy a tranzakció-sorozat kezdő és záró lépése között eltelt időtartam ne minősüljön jelentős időbeli különbségnek, tehát ne haladja meg a 30 napos időtávot. Az összefonódásként való minősülés témakörében a Versenytanács a Vj/31/2013. sz. ügyben erősítette meg azon gyakorlatát, hogy az opciós jog önmagában nem, csak egyéb olyan körülmények fennállása esetében valósít meg összefonódást, amelyek az opciós joggal rendelkező vállalkozás számára a tényleges irányítást alapoznak meg. Az engedélykerési kötelezettség körében értékelendő küszöbszámok kapcsán pedig a Versenytanács a Vj/52/2013. sz. ügyben tisztázta, hogy a tranzakció-sorozat keretében létrejövő összefonódások közvetlen résztvevőinek a körét az összefonódás gazdasági célja figyelembevételével, tartalmilag kell meghatározni.

Összességében elmondható, hogy a GVH által a 2013-ban lefolytatott teljeskörű eljárások sikeresnek tekinthetők abból a szempontból, hogy nemcsak a törvény adta határidőn belül, de időben meglehetősen gyorsan zárultak le²⁶, illetve értékelendő, hogy az időbeli gyorsaság ellenére az eljárások számos piaci szereplő véleményének a becsatornázásával zajlottak le. Öröndetes tény továbbá, hogy a GVH 2013-ban nem kényszerült drasztikus beavatkozásra a piacon, a négy fent bemutatott eljárás csupán felében merült fel érdemi versenyprobléma, amelyekkel kapcsolatos döntések hatásai a Vj/52/2013. sz. ügyben – mivel kötelezettségvállalás került befogadásra – utóvizsgálat keretében, míg a Vj/31/2013. sz. ügyben a 2015. évi piaci fejlemények bekövetkezésének tükrében lesznek igazán értékelhetőek.

²⁶ Az értékelt négy összefonódás esetében átlagosan 112 nap telt el a kérelem benyújtása és a Versenytanács határozatának a meghozatala és 80 nap a határidő elindulása és a Versenytanács határozatának a meghozatala között (a Ket. 33. szerinti napokat nem számolva).